

MÚSICA ANTIGA

FESTIVAL PURCELL: LE CONCERT SPIRITUEL

13 DESEMBRE DE 2016
SALA 1 PAU CASALS

LE CONCERT SPIRITUEL
Hervé Niquet director

L'AUDITORI

Lepant 150
08013 Barcelona

www.auditori.cat

Comenta aquest concert amb
#auditori #antiga

Segueix-nos a

Mitjans Patrocinadors

LA VANGUARDIA

**CATALUNYA
RÀDIO**

3

L'AUDITORI, EL MILLOR REGAL DE NADAL

*De la música simfònica al rock,
passant per la música antiga,
de cambra, contemporània,
familiars...*

*La música sempre és un
bon regal!*

tota la informació a
www.auditori.cat

TIQUET REGAL

30€

TIQUET REGAL

50€

L'AUDITORI

Visiteu-nos a

YouTube

L'Auditori és un consorci de

Le Concert Spirituel · Hervé Niquet director

HENRY PURCELL Londres 1659 – 1695

1/ Oda per a l'Aniversari de la Reina Mary 20'

Birthday Ode for Queen Mary (1694)

Come, ye Sons of Art (Z. 323)

Ouverture

Come, come ye Sons of Art

Sound the trumpet

Come, come ye Sons of Art

Strike the viol

The day that such a blessing gave

Bid the virtues, bid the graces

These are the sacred charms

See Nature, rejoicing

2/ Música per al Funeral de la Reina Mary 23'

Music for the Funeral of Queen Mary (1695)

March

Man that is born of a woman

In the midst of life we are in death

Canzona

Thou knowest, Lord the secrets of our hearts

PAUSA

20'

3/ Oda a santa Cecília (1692) 30'

Hail, Bright Cecilia (Z. 328)

Symphony

Hail! Bright Cecilia, Hail! fill ev'ry Heart!

Hark! hark! each Tree its silence breaks,

Soul of the World! Inspir'd by thee,

Thou tun'st this World below, the Spheres above,

With that sublime Celestial Lay

Wondrous Machine!

The Airy Violin

In vain the Am'rous Flute and soft Guitarr,

The Fife and all the Harmony of War,

Let these amongst themselves contest,

Hail! Bright Cecilia, Hail to thee!

Els temps i la durada del concert són aproximats.

Agrairíem que apaguéssiu els mòbils, desactivéssiu les alarmes sonores i continguéssiu els estossecs. Un mocador redueix notablement el soroll.

Els homes i les dones del segle XVII estaven acostumats a celebrar uns dies assenyalats preceptivament en el calendari. La religió i la política marcaven l'agenda. Les institucions i les agrupacions socials assumien el deure de subratllar les festes amb cerimònies brillants i ornamentacions màgiques. Des de 1683, la Societat Musical de Londres organitzava una celebració específica per al 22 de novembre, el dia dedicat a Santa Cecília, la patrona dels músics. Henry Purcell va compondre diferents peces per a aquesta festa. Solia escriure-les ràpidament, rutinàriament, com si fossin una de les cançons de benvinguda que li encarregaven de tant en tant per festejar l'arribada d'algú poderós. Però el 1692 va fer una peça ben diferent, una cantata llarga i de dimensions imponents, amb tretze moviments, cor, solistes i una orquestra ampliada. Aquell any, la festa va ser sonada.

La revista *The Gentleman's Journal* se'n va fer ressò: «En el meu primer *Journal*, ja vaig escriure una llarga crònica sobre la festa musical del dia de Santa Cecília, de manera que per evitar repeticions els diré només que la darrera festa no ha estat pas inferior a la primera. L'Oda va ser musicada admirablement pel senyor Henry Purcell i es va interpretar dues vegades, amb l'aplaudiment de tothom, particularment la segona estrofa, que va cantar amb una gràcia increïble el mateix senyor Purcell». Així doncs, Purcell va sortir a la palestra i va defensar la composició amb la pròpia veu. Concretament, va cantar el quart número, «'Tis Nature's Voice», una ària per a contratenor. El fragment, que justament no s'interpreta al concert d'aquest vespre, era per a un virtuós, ple d'agilitats vocals. El text permetia representar amb l'entonació les imatges literàries que es deien. Com era habitual a l'època, el Purcell cantant no va repetir la partitura traçada pel Purcell compositor. Sorprenentment, s'han conservat anotades les ornamentacions que va fer aquell dia. Sobre la base quieta i profunda dels instruments que fan el baix continu, la veu s'alça, s'esvera, es calma, s'accelera, es talla. Tota una demostració del poder de la música a través de les habilitats de l'intèrpret. Mentre la lletra no deixava de recordar i matisar en què consistia la força d'aquest art del qual Santa Cecília n'era la patrona. La cantata era voluptuosa fins i tot quan el cor i l'orquestra reposaven.

És obvi que aquell any 1692, l'*Oda a santa Cecília* va ser l'ocasió per demostrar la potència dels instruments i de les veus. Purcell havia assimilat bé l'esperit dramàtic de la música italiana i l'esperit pompós de la música francesa. Però, a més, hi havia afegit una sensualitat desmesurada que feia aixecar el públic de la cadira. Les seves partitures, sobretot les dels últims anys, eren dissenys per al lluïment: programes intel·ligents i exactes que trobaven un equilibri barroc i harmoniós alhora. No en va, Purcell sabia crear impactes efectius mitjançant els recursos de l'orquestra i l'ús intens de dissonàncies vistoses. El seu gest era esplèndid, meravellós, gairebé com el que s'atribuïa a una santa.

Després de la Revolució Gloriosa que va dur al tron Guillem III i Maria II d'Anglaterra, es va dedicar molt a l'escena: *Dido i Enees* (1689), *Dioclesian* (1690), *King Arthur* (1691), *The Fairy-Queen* (1692), *The Indian Queen* (1695), entre altres òperes i un conjunt molt ampli de música incidental per al teatre. Tanmateix, no va deixar d'escriure obres per a efemèrides polítiques i religioses. Cada any, per exemple, escrivia una oda per celebrar l'aniversari de la reina, el 30 d'abril. El 1694 va compondre la sisena. Va ser l'última. Perquè vuit mesos després, el 28 de desembre, Maria II va morir. El rei i el país van quedar parats. Aquell hivern també el riu Tàmesi es va gelar.

Les exèquies per a la reina es van celebrar el 5 de març de 1695. Per primera vegada, les dues cambres del Parlament d'Anglaterra van assistir juntes a l'enterrament d'un monarca. Purcell va escriure tres lamentacions corals a partir de les pregàries per als funerals del *Llibre de l'oració comuna* de l'Església anglicana. Una marxa tocada per quatre trompetes va marcar l'obertura de la cerimònia amb frases molt breus de tempo lent. A cada versicle apocalíptic que interpretaven els instruments de vent metall, les timbales intercalaven una puntuació tràgica. El conjunt augmentava la dinàmica i conduïa expressivament al primer vers cantat, que era dens i lluminós, farcit de cromatismes. Tot plegat accentuava la descripció del dolor. Entre les lamentacions, una *canzona* instrumental feia d'interludi solemne. I en acabar, novament la marxa.

El 21 de novembre següent, el dia abans de Santa Cecília, va morir el compositor. Al seu funeral es va tornar a interpretar part de la música que havia escrit per a la reina. El van enterrar a Westminster, prop de l'orgue que havia tocat durant tants anys, no gaire lluny de la tomba de Maria II. La mort havia trastocat els rituals de festa de l'agenda anglesa. Aquell any, la patrona dels músics va perdre un dels seus millors advocats.

HENRY PURCELL

ODA PER A L'ANIVERSARI DE LA REINA MARIA

Veniu, veniu fills de l'Art,
veniu, acosteu-vos,
harmonitzeu les veus i toqueu els instruments
per celebrar aquest dia triomfant.

Toqueu la trompeta fins que a tot l'entorn
feu ressonar les ribes.
Toqueu l'animat oboè;
tots els instruments joiosos
que nombrosos talents poden utilitzar
per celebrar les glòries d'aquest dia.

Veniu, veniu fills de l'Art,
veniu, acosteu-vos,...

Toqueu la viola, polseu el llaüt,
desperteu l'arpa, inspireu la flauta,
canteu la lloança de la vostra patrona
amb dolces i harmonioses cançons

El dia que ens duu una benedicció com aquesta
no hauria de ser una diada qualsevol.
Justament sembla demanar,
–concediu-li-ho, concediu-li-ho i doneu-li
la celebració d'un jubileu

Crideu les virtuts, crideu les Gràcies,
que vinguin al santuari sagrat
a ocupar el seu lloc entorn de l'altar
agraïnt amb les seves pregàries
les atencions de la seva gran defensora.
Mentre el zel reial de Maria
us ensenya a resar millor
pels seus propis lligams
amb el Tron Etern

Aquests són els encantaments sagrats
que protegeixen l'audaç heroi a la guerra;
Així ella defensa la seva causa justa,
així atreu el seu poder immortal en la seva ajuda.

Vegeu com la Natura, riallera ens mostra la manera
de rebre el dia amb plaers innocents.
La melodiosa arbreda i el rierol cantaire,
la vall riallera i el turó que li respon,
es combinen amb una fascinant harmonia
per acollir l'alegre temporada.

ODE FOR QUEEN MARY'S BIRTHDAY

Come, come ye Sons of Art,
Come, come away,
Tune all your voices and instruments play
To celebrate this triumphant day.

Sound the trumpet, till around
You make the listening shores rebound.
On the sprightly hautboy play;
All the instruments of joy,
That skilful numbers can employ,
To celebrate the glories of this day.

Come, come ye Sons of Art,
Come, come away,...

Strike the viol, touch the lute,
Wake the harp, inspire the flute.
Sing your patroness's praise,
In cheerful and harmonious lays.

The day that such a blessing gave
No common festival should be.
What it justly seem to crave,
Grant, o grant, and let it have
The honour of a Jubilee.

Bid the virtues, bid the graces
To the sacred shrine repair
Round the altar take their places
Blessing with returns of pray'r
Their great defender's care,
While Maria's royal zeal
Best instructs you how to pray
Hourly from her own conversing
with the Eternal Throne.

These are the sacred charms that shield
Her daring hero in the field ;
Thus she supports his righteous cause,
Thus to aid his immortal pow'r she draws.

See Nature, rejoicing, has shown us the way,
With innocent revels to welcome the day.
The tuneful grove, and talking rill,
The laughing vale, the replying hill,
With charming harmony unite,
The happy season to invite.

Allò que exigeixen les Gràcies
i que les Muses inspiren,
és ahora un plaer
i el nostre deure oferir-li

MÚSICA PER AL FUNERAL DE LA REINA MARY

Marxa

L'home nascut de dona
viu tan sols un instant,
ple d'afliccions
S'obre i es marceix com les flors;
fuig com si fos una ombra
i mai s'atura enlloc.

Enmig de la vida estem en la mort:
A qui podem demanar ajuda,
sinó a tu, Senyor,
que estàs justament enutjat pels nostres pecats?

Malgrat tot, Senyor, Déu omnipotent,
sant i misericordiós Salvador,
allibera'ns de caure en l'amarg sofriment
de la mort eterna.

Canzona

Tu, coneixes, Senyor, els secrets
dels nostres cors
no tanquis la teva misericordiosa oïda
a les nostres pregàries,
ans perdona'ns, Senyor santíssim,
Deu omnipotent.

Sant i Salvador misericordiós,
digníssim jutge etern,
no permetis que en la nostra darrera hora,
ens apartem de tu a causa dels dolors de la mort.

Amen

What the Graces require,
And the Muses inspire,
Is at once our delight and our duty to pay.
Thus Nature, rejoicing, etc...

MUSIC FOR THE FUNERAL OF QUEEN MARY

March

Man that is born of a woman
hath but a short time to live,
and is full of misery.
He cometh up, and is cut down like a flower;
he fleeth as it were a shadow,
and ne'er continueth in one stay.

In the midst of life we are in death:
of whom may we seek for succour,
but of thee, O Lord,
who for our sins art justly displeas'd?

Yet, O Lord, O Lord most mighty,
O holy and most merciful Saviour,
deliver us not into the bitter pains
of eternal death.

Canzona

Thou knowest, Lord, the secrets
of our hearts;
shut not thy merciful ears unto
our pray'rs;
but spare us, Lord most holy,
O God most mighty.

O holy and most merciful Saviour,
thou most worthy Judge eternal,
suffer us not, at our last hour,
for any pains of death, to fall from thee.

Amen.

ODA PER A LA FESTA DE SANTA CECÍLIA

Salve! Cecília resplendent, salve! omple cada cor
d'amor per a tu i pel teu art diví.
Que l'amor sagrat de la música
faci els boscos britànics tan famosos
com el bosc parlant de Dodona.

Escolteu, escolteu! cada arbre trenca el seu silenci,
el teix i l'abet es posen a parlar!
L'un és un alegre violí,
l'altre s'expressa clarament en la flauta!
L'afinitat atragué els seus germans que els escoltaven,
i empengueren el vol amb frondoses ales
al so de la lira tràcia

Ànima del món! per tu inspirades
s'harmonitzaren les discordants llavors de la matèria.
Tu vas enllaçar els àtoms dispersos
que, units per les lleis de la justa proporció,
van fer, de diverses parts, una perfecta harmonia.

Tu vas ordenar el món d'aquí baix i les esferes celestials,
que al firmament giren seguint la seva música.

Amb aquesta sublim melodia celestial,
gosiem comparar-hi cap so terrenal?
Si en aquest món hi ha una música que s'hi atreueixi,
és potser la del noble orgue.
Del cel vingueren les seves prodigioses notes,
(perquè Cecília sovint conversava amb el cel)
un àngel del cor diví
amb el seu alè va insuflar els tubs
i els va donar notes semblants a les seves
enèrgiques, sense excessiva lleugeresa,
greus sense ser feixugues

Màquina meravellosa!
Davant teu, les melodies del llaut
acostumades a vèncer, s'han de rendir,
incapaces de comparar-s'hi.
El brillant violí
i l'altiva viola et cedeixen pas.
Fan sonar inútilment les seves cordes amb eloqüència
per fer la cort a les dames cruels
o glorificar els reis victoriosos,
mentre les teves melodies sagrades
cerquen finalitats més nobles.
I, reconegudes, cada nota restitueix al cel
la melodia que li va deixar.

A SONG FOR ST CECILIA'S DAY

Hail! Bright Cecilia, Hail! fill ev'ry Heart!
With Love of thee and thy Celestial Art;
That thine and Musick's Sacred Love
May make the British Forest prove
As Famous as Dodona's Vocal Grove.

Hark! hark! each Tree its silence breaks,
The Box and Fir to talk begin!
This is the sprightly Violin
That in the Flute distinctly speaks!
'Twas Sympathy their list'ning Brethren drew,
When to the Thracian Lyre
with leafy Wings they flew.

Soul of the World! Inspir'd by thee,
The jarring Seeds of Matter did agree,
Thou didst the scatter'd Atoms bind,
Which, by thy Laws of true proportion join'd,
Made up of various Parts one perfect Harmony.

Thou tun'st this World below, the Spheres above,
Who in the Heavenly Round to their own Music move.

With that sublime Celestial Lay
Can any Earthly Sounds compare?
If any Earthly Music dare,
The noble Organ may.
From Heav'n its wondrous Notes were giv'n,
(Cecilia oft convers'd with Heaven,)
Some Angel of the Sacred Chöre
Did with his Breath the Pipes inspire;
And of their Notes above the just
Resemblance gave,
Brisk without Lightness, without Dulness Grave.

Wondrous Machine!
To thee the Warbling Lute,
Though us'd to Conquest, must be forc'd to yield:
With thee unable to dispute.
The Airy Violin
And lofty Viol quit the Field;
In vain they tune their speaking Strings
To court the cruel Fair, or praise Victorious Kings.
Whilst all thy consecrated Lays
Are to more noble Uses bent;
And every grateful Note to Heav'n repays
The Melody it lent.

En va, l'amorosa flauta i la dolça guitarra
s'esforcen juntes a inspirar
un ardor lasciu i un desig silenciós,
mentre les teves músiques castes desperten amb dolçor
flames angelicals i amor celestial.

El pífre i els instruments militars
intenten en va desvetllar passions de guerra
que els teus sons imperiosos asserenen i temperen.

Deixem-los competir i constatar
quin d'ells aconsegueix millor el seu deure.
Tu uneixes en un sol els diversos talents
i al teu si simbolitzes la seva unió.

Salve! Cecília resplendent, salve!
Tu ets la nostra patrona i la de l'harmonia!
Que, mentre al cor celestial
perfecciones el teu antic talent,
exultant de joia
contemples el teu art preferit
convertit en part
de la felicitat infinita.
Salve! Cecília resplendent, salve!
Tu ets la nostra patrona i la de l'harmonia!

In vain the Am'rous Flute and soft Guitarr,
Jointly labour to inspire
Wanton Heat and loose Desire;
Whilst thy chaste Airs do gentle move
Seraphic Flames and Heav'nly Love.

The Fife and all the Harmony of War,
In vain attempt the Passions to alarm,
Which thy commanding Sounds compose and charm.

Let these amongst themselves contest,
Which can discharge its single Duty best.
Thou summ'st their diff'ring Graces up in One,
And art a Consort of them All within thy Self alone.

Hail! Bright Cecilia, Hail to thee!
Great Patroness of Us and Harmony!
Who, whilst among the Choir above
Thou dost thy former Skill improve,
With Rapture of Delight dost see
Thy Favourite Art
Make up a Part
Of infinite Felicity.
Hail! Bright Cecilia, Hail to thee!
Great Patroness of Us and Harmony!

LE CONCERT SPIRITUEL

© Guy Vivien

Fundat el 1987 per fer reviuire les grans obres de la cort de Versalles, Le Concert Spirituel, amb Hervé Niquet, és un dels referents de la música antiga interpretada amb instruments d'època. Col·labora estretament amb el Centre de Musique Baroque de Versailles, donant a conèixer el repertori francès, de Charpentier a Lully, passant per Campra o Boismortier. Invitat freqüent del Barbican Center, Wigmore Hall, Royal Albert Hall, BBC Prom's, BOZAR de Brussel·les, Concert Hall de Xangai o Teatre de Viena, a París toca totes les temporades al Théâtre des Champs-Élysées, a la Philharmonie i al Palau de Versailles. També ha rebut molts premis.

Tot i que la música sacra francesa és la seva especialitat, també interpreta

música lírica, donant a conèixer obres com: *Sémélé* de M. Marais (Enregistrament d'Òpera de l'any per als premis ECHO Klassik. 2009); *Andromaque* de Grétry (Gran Premi de l'Académie du disque Charles-Cros. 2010) i *Carnaval de Venècia* de Campra (Supersonic Award i Premi German Record Critic. 2011). Entre els seus darrers enregistraments cal esmentar *La Toison d'Or* de Vogel, *Les Mystères d'Isis* de Mozart i *Les Fêtes de l'Hymen et de l'Amour* de Rameau per al segell Glossa. Des del 2015, el grup té un acord d'exclusivitat amb Alpha Classics amb el qual ha publicat el DVD *Don Quichotte chez la Duchesse* (colecció Château de Versailles), *Gloria/Magnificat* de Vivaldi i els *Rèquiem* de Cherubini i Plantade. Tot això treballant amb artistes com Shirley & Dino, K. Armitage, G. Lavaudant, J. Schloemer i Ch. Schiaretti.

El Ministeri de Cultura i Comunicació i la ciutat de París financen Le Concert Spirituel qui, al mateix temps, agraeix la col·laboració dels donants al seu Fons de Dotació, especialment SMA, donant per a les principals produccions d'escena d'aquesta temporada, i als seus donants individuals de "Le Carré des Muses".

Els seus patrons principals són: Mécénat Musical Société Générale i Fondation Bru Zane.

www.concertspirituel.com

ORQUESTRA

VIOLINS Olivier Briand, concertino / Bérengère Maillard / Stéphan Dudermeil / Myriam Cambreling **VIOLÈS** Alain Pegeot / Géraldine Roux **VIOLONCELS** Tormod Dalen / Annabelle Luis **OBOÈS** Héloïse Gaillard / Luc Marchal **FAGOT** Nicolas André **TROMPETES** Jean-Baptiste Lapiere / Jean-Luc Machicot **TIMBALES** Isabelle Cornelis **LLAUDS** Caroline Delume / Bruno Helstroffer **ORGUE** François Saint-Yves

COR

SOPRANOS Agathe Boudet / Aude Fenoy / Alice Glaie / Marie-Pierre Wattiez **ALTS** Alice Habellion / Lucia Nigohossian / Yann Rolland **TENORS** Gauthier Fenoy / Pascal Richardin / Randol Rodriguez Rubio **BARÍTONS** - **BAIXOS** Romain Bockler / Paul-Henry Vila / David Witczak

HERVÉ NIQUET director

© Julien Mignot

Clavecinista, organista, pianista, cantant, compositor, director de cor i d'orquestra, Niquet aborda la música com ho faria un investigador, buscant les fonts originals. Amb aquest esperit, va fundar el 1987 Le Concert Spirituel i, trenta anys després, s'han convertit en un dels grups més influents en la interpretació de música barroca i redescobrint treballs coneguts o desconeguts d'autors francesos, italians i britànics. Niquet també dirigeix altres orquestres importants amb obres dels segles XIX i XX, sobretot franceses. Va ser membre de la formació del Palazzetto Bru Zane – Centre de musique romantique française a Venècia (2009) i dirigeix habitualment diverses produccions d'òpera. En aquest sentit, ha treballat, entre d'altres, amb R. Castellucci a *Orfeo i Eurídice* de Gluck, a la Monnaie de Brussel·les i amb Ch. Schiaretti a *Castor et Pollux* de Rameau, al Théâtre des Champs-Élysées de París.

Niquet és director musical del Vlaams Radio Choir i primer director invitat de la Filharmònica de Brussel·les. Amb ell, les dues formacions treballen en el projecte d'enregistrament de les cantates del Prix de Rome, en cooperació amb el Palazzetto Bru Zane. Fins ara s'han publicat ja les obres de Debussy, Saint-Saëns, Charpentier, Max d'Ollone i Dukas, així com “curiositats operístiques” de Victorin Joncières i Félicien David (Echo Klassik 2016). També és director artístic del Festival l'Abbaye de Saint-Riquier Baie de Somme. Pel seu compromís personal amb les noves generacions participa en iniciatives educatives musicals (Académie d'Ambronay, Jeune Orchestre de l'Abbaye aux Dames, Schola Cantorum, CNSMD de Lyon, McGill University in Montreal) i imparteix classes magistrals i conferències que són de gran importància per a ell. Niquet és Cavaller de l'Ordre Nacional del Mèrit i Oficial de les Arts de França.

PROPER CONCERT IMPRESCINDIBLE

PABLO HERAS-CASADO I FREIBURGER BAROCKORCHESTER

*El director espanyol més internacional del moment es posa
al capdavant de la Freiburger Barokorchester i la violinista
Isabel Faust per homenatjar Mendelsshon*

Dimecres
22 MARÇ
20.30h

AUDITORI

Lepant 150
08013 Barcelona

www.auditori.cat